

Moderaterna Norrbotten
**Strategisk plan
2027-2029**

För ett rättvisare Norrbotten

Vi lever i en utmanande tid där världsordningen förändrats på oerhört kort tid. Vi har genomlevt en pandemi som fortfarande påverkar vår verksamhet och vårt sätt att prioritera. Vi har ett krig som fortsätter att rasa i vår absoluta närhet och de allianser som vi kanske tagit för givna darrar på manschetten. Samtidigt finns det mycket i vårt land och i vårt län som just nu skapar möjligheter till utveckling och en bättre framtid. Det är en tid som behöver ett modigt politiskt ledarskap. Inte bara på nationell nivå, utan även hos oss i Region Norrbotten. En regionledning som får mer gjort. Jag kan konstatera att vi har strukturella problem med vår ekonomi, med tillgängligheten och med förtroendet hos medborgarna för den hälso- och sjukvård som de har rätt till.

Världens blickar vänds mot Norrbotten och den omställning av samhället som pågår just nu. Samtidigt kommer fönstret som nu står öppet inte vara en möjlighet som är oändlig över tid. Därför behöver vi göra mer för att ta till vara de bästa möjligheterna vi haft i modern tid. Vi kan inte förutsätta att den gröna omställningen och medföljande investeringar genomförs. Det krävs oerhörda insatser kombinerat med en plan för hur uteblivna investeringar ska hanteras. Kompetensförsörjningen är en väldigt stor utmaning i hela länet och befolkningsutvecklingen är för svag. Norrbotten förtjänar och behöver en ökad tillväxt. Ekonomisk tillväxt och tillväxt i befolkningen. För att det skall hända behövs regionala reformer, ett bättre företagsklimat med en tydlig handlingsplan för hur det skall bli verklighet. Därutöver behöver vi gå från att prata om samarbete med näringslivet, kommuner, civilsamhälle, universitet, stat, länsstyrelse och andra aktörer till att skapa verkstad av våra samarbeten på riktigt.

Vi har alla möjligheter att skapa en än mer innovativ och attraktiv region. Vi tar ledartröjan för den gröna omställningen som kommer att vara avgörande för ett globalt hållbart samhälle. Det innebär att vi på ett aktivt och avgörande sätt fortsätter med att bidra till att minska samhällets klimatpåverkan. Innovativa och världsledande lösningar för framställning av fossilfritt stål är en del i den utvecklingen. En utveckling som drar till sig världens blickar och skapar utveckling i ett redan aktivt näringsliv. För att fler personer ska välja att flytta till vårt län och för att fler ska vilja stanna kvar är det av yttersta vikt att vi arbetar hårt med bilden av Norrbotten. Det är en överlevnadsfråga att ytterligare öka tempot vad gäller jämställdhetsarbetet. Det är också viktigt att satsa på en stärkt Folkhälsa och arbeta mer förebyggande än vi gör i dag. Ska vi bli mer attraktiva så är möjligheterna till ett friskt liv viktigt. Vi måste också tillsammans med Norrbottens kommuner på sikt sänka skattebördan för de som bor i vårt län och för att locka fler att välja att flytta hit.

Vi tror på Norrbotten och våra medarbetares fantastiska styrkor. Vi vill förhindra att människor fastnar i vårdköer, får ett sämre mående och säkerställa att de kommer fram när en ringer till Hälsocentralen och att psykiatrin stärks i alla led. Alla behöver inte alltid vård, men alla behöver den någon gång och då skall den vara tillgänglig. Det är rättvist och det är just det vår politik strävar mot, ett rättvisare Norrbotten. Den strategiska plan som vi lägger på Regionfullmäktiges bord är de förslag och de reformer som vi menar att Norrbotten behöver. De är många och i

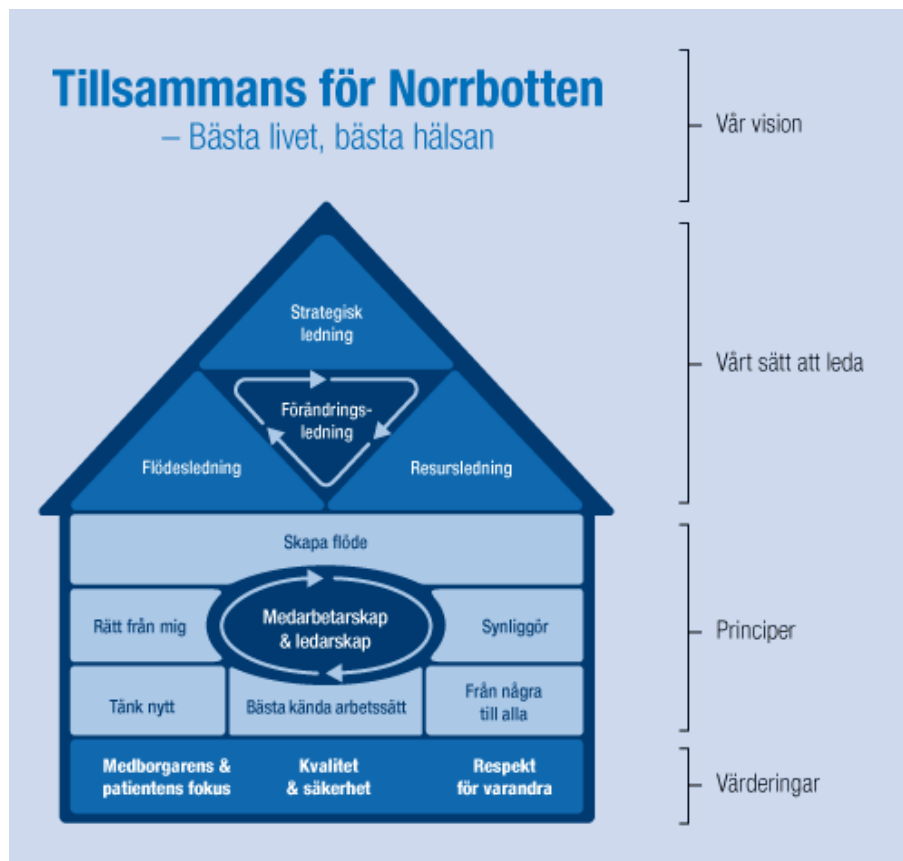
flera fall överensstämmande med andra partiers idéer, men helheten och förmågan att faktiskt genomföra dem är skillnaden.

Norrbotten är kontrasternas län, vi är berikade med tydliga årstider och en fantastisk natur. Vi samlar urfolk, minoriteter och olika kulturer. Vi är innovativa och företagsamma. Tillsammans kan vi bygga ett långsiktigt livskraftigt län som snabbt anpassar sig till förändringar i omvärlden och tar till vara våra unika möjligheter.

Linda Frohm (M)

Vision och värdegrund

Regionens vision är "Tillsammans för Norrbotten – bästa livet, bästa hälsan". Med visionen som ledstjärna ska regionen bidra till ett län med god livskvalité, trygghet och framtidstro där medborgare ska kunna se framför sig en ljus framtid i Norrbotten. Detta omsätts i regionens verksamhetsmodell som använder "huset" som metafor enligt bilden nedan.

I modellen används huset som metafor där grunden är de värderingar som ska genomsyra verksamheten och bidra till stabilitet. Väggarna är viktiga principer för utveckling, taket representerar ledning och styrning av verksamheten och i mitten av huset finns medarbetarna som utgör själva verksamheten. Idag ser vi tyvärr att hela regionen står på instabil grund, till stor del på grund av strukturer som riskerar hela regionens ekonomi och som under en lång tid

inneburit att verksamheterna arbetat ineffektivt. Här krävs en tydlig signal från politiken om att verksamheterna måste förändras för att ge bättre vård till alla som bor här och för att vi ska få mer för våra skattepengar. Får vi inte ordning på ekonomin hotas hela regionens verksamhet, inte minst hälso- och sjukvården, vilket kommer drabba norrbottningarna hårt. Därför föreslår vi riktade uppdrag i denna strategiska plan (uppdragen framgår längre ner i detta dokument) för att ge förutsättningar till en positiv förändring av regionens verksamheter.

Region Norrbottens värdegrund och etiska plattform utgår från en humanistisk människosyn som vilar på respekten för människovärdet och grundar sig på FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna samt FN:s konventioner. Dessa betonar demokrati genom:

- Alla människors lika värde och individuella rättigheter och plikter som utövas under lagarna. Här tydliggörs de grundläggande individuella fri- och rättigheterna samtidigt som individens skyldigheter samt ansvar gentemot sina medmänniskor, samhället och samhällets lagar framgår.
- Kreativitet, engagemang, delaktighet och ansvarstagande som ett uttryck för ett aktivt medborgarskap. Människors engagemang och kreativitet ska möjliggöras samtidigt som det ska vara tydligt att varje individ bär ett ansvar att delta i samhället och bidra där det är möjligt.
- Öppenhet, samverkan och hållbarhet där kommande generationers livsmöjligheter garanteras miljömässigt, ekonomiskt och socialt. Vi bär ansvar för att skapa välbefinnande här och nu men ska aldrig glömma vårt ansvar mot kommande generationer.

Region Norrbotten ska arbeta med jämställdhet, vilket innebär att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter. Regionen arbetar med jämställdhetsintegrering som strategi vilket innebär att jämställdhetsfrågorna ska integreras i allt arbete och genomsyra alla led av beslutsfattande och genomförande.

Hälso- och sjukvården ska utgå från den etiska plattformen som bygger på följande tre grundprinciper:

- Människovärdesprincipen som innebär att alla människor har lika värde och samma rättigheter och plikter som utövas under lagarna oberoende av personliga egenskaper och funktioner i samhället.
- Behovs- och solidaritetsprincipen som anger att resurserna i första hand fördelas till de områden där behoven är störst.
- Kostnadseffektivitetsprincipen som fastslår att eftersträva en rimlig relation mellan kostnader och effekt vid val mellan verksamhetsområden eller åtgärder mätt i hälsa och livskvalitet. Rangordningen innebär att om det finns effektiva åtgärder så går svåra sjukdomar före lindrigare.

Allas lika värde och frihet från olika typer av diskriminering är viktiga utgångspunkter för Region Norrbottens samtliga verksamheter.

Med alla människor avses olika grupper av kvinnor, män, flickor, pojkar samt ickebinära. Med ickebinär avses en person som identifierar sig som mellan, bortom eller med båda könskategorierna kvinna/man (RFSL). I Region Norrbotten ska kön alltid analyseras men aldrig enbart då även fler faktorer är avgörande. Regionen arbetar med jämställdhetsintegrering som strategi och följer genomgående upp på juridiskt kön, kvinnor och män, då detta är sättet att mäta jämställdhet på. Därför skrivs främst kategorierna kvinnor och män ut i regionens styrdokument då skrivningar om kvinnor och män är grunden för arbetet. Samtidigt ser vi ett behov av att stärka och tydliggöra arbetet med jämställdhetsintegrering då det tyvärr ibland genomförs otillfredsställande. Det är avgörande för Norrbottens attraktivitet att jämställdhetsperspektivet alltid finns med, det får därför inte genomföras slarvigt eller "för formens skull". Därutöver behöver regionen alltid arbeta utifrån målbilden att våra medborgare ska kunna se framför sig en ljus framtid i Norrbotten. Det gäller våra nationella minoriteter, det gäller hbtqi-personer och andra samhällsgrupper.

Att arbeta för inkludering och att motverka diskriminering handlar om att Norrbotten ska vara en plats för alla men också om att säkerställa att våra gemensamma skattefinansierade verksamheter också kan ge likvärdig vård och service till alla. Målet är att många av de som idag flyttar från länet, för att de uppfattar att de saknar en plats i vårt samhälle, ska känna att de kan stanna kvar här, utvecklas och forma sina liv.

En god vård för norrbottningarna

Kortare vårdköer och stärkt vårdgaranti

Vårt mål är att korta vårdköerna samtidigt som vården ska hålla hög kvalitet och erbjuda en god arbetsmiljö för medarbetarna.

Vården i Norrbotten håller oftast mycket hög kvalitet tack vare den kompetens och det engagemang som finns hos medarbetarna. Samtidigt har Norrbotten idag Sveriges längsta vårdköer. För patienten innebär detta lidande, försämrad hälsa och minskat förtroende för regionen.

En god vård måste både hålla hög kvalitet och vara tillgänglig när människor behöver den. Arbetet med att korta vårdköerna och förbättra tillgängligheten måste därför prioriteras tydligare än idag. Det finns flera välfungerande verksamheter inom regionen med hög kontinuitet och goda resultat. Den kunskap och de arbetssätt som fungerar väl behöver spridas bredare för att successivt höja kvaliteten och tillgängligheten i hela länet.

Moderaternas mål är att alla norrbottningar ska få vård inom vårdgarantins gränser och att väntan på vård ska vara undantaget, inte normen. Vårdgarantin ska vara konkret, följas upp tydligt och få konsekvenser om den inte uppfylls.

Patienten ska alltid stå i centrum. Därför är det inte acceptabelt att ledig vårdkapacitet står outnyttjad samtidigt som människor väntar på vård. Region Norrbotten behöver bli bättre på att använda all tillgänglig vårdkapacitet oavsett om den finns inom den egna verksamheten, hos privata vårdgivare, i andra svenska regioner, i Finland eller i Norge. När vård kan ges snabbare genom samverkan med andra aktörer ska patientens behov väga tyngst. Region Norrbotten kan inte och ska inte arbeta ensamt.

Nära vård och glesbygdsservice

Nära vård-reformen är avgörande för att skapa en mer tillgänglig, jämlik och långsiktigt hållbar vård i hela Norrbotten. För Moderaterna handlar nära vård om att vården ska finnas närmare människor oavsett om man bor i stad, på landsbygd eller i glesbygd.

Samtidigt ser vi att införandet av Nära vård tappat fart under senare år. Andra prioriteringar och en politisk ovilja att flytta resurser närmare människor har bromsat utvecklingen. Detta syns tydligt genom den avveckling av servicepunkter och vårdfilialer som skett under mandatperioden 2023-2026. Konsekvenserna har blivit längre resor, fler övernattningsnätter och minskad tillgänglighet till vård för många patienter. Detta drabbar särskilt människor på landsbygden och i glesbygden, men även äldre och kroniskt sjuka som är beroende av en fungerande vård nära hemmet. Detta påverkar hela vårdssystemet när fler patienter söker sig till sjukhusen för vård som borde kunna ges närmare människors vardag. Belastningen på framförallt Sunderby sjukhus är idag högre än den behöver vara till följd av att omställningen till nära vård inte genomförts fullt ut.

Moderaterna menar att Nära vård måste gå från vision till genomförande. Reformen handlar inte om fler planer eller projekt utan om att förändra arbetssätt och organisering så att vården fungerar bättre för patienterna. Genom digitala lösningar, mobila vårdteam, hembesök och bättre samordning kan vården komma närmare människor i hela länet. I takt med att befolkningen blir äldre behöver vården också i större utsträckning resa till patienten istället för tvärtom.

För att klara detta krävs också att primärvården får bättre förutsättningar att fungera i hela länet. På mindre orter och i glesbygd är kostnaderna ofta högre samtidigt som befolkningsunderlaget är mindre. Därför behöver ersättningssystemen bättre ta hänsyn till glesbygdens särskilda förutsättningar så att vård kan finnas nära människor även där avstånden är stora.

En välmående personal som tillåts utvecklas

Medarbetarna i Region Norrbotten bär vården varje dag genom sin kunskap, erfarenhet och sitt engagemang. För Moderaterna är det tydligt att vårdens kvalitet ytterst avgörs av om medarbetarna har hållbara arbetsvillkor, möjlighet till återhämtning och förutsättningar att utvecklas i sitt arbete. När personalen ges rimliga arbetsvillkor stärks också patientsäkerheten, kontinuiteten och tillgängligheten för norrbottningarna.

Arbetsbelastningen inom stora delar av vården är idag för hög. Många medarbetare arbetar under press med ohållbara scheman, växande administration och begränsad tid för patientmöten. Det leder till ökad stress och försämrade möjligheter till kompetensutveckling och återhämtning. Sjukskrivningarna inom Region Norrbotten ligger idag på nivåer som motsvarar hundratals heltidsarbetande i vården. Det är ett misslyckande för regionen. När erfarna medarbetare lämnar vården och beroendet av hyrpersonal därmed ökar påverkas vårdkvalitet, kontinuitet och arbetsmiljö negativt. Vi ser att hyrpersonal kan fylla en funktion i verksamheterna när behoven är som störst och de kan därigenom bidra till exempelvis bättre förutsättningar för återhämtning eller kompetensutveckling för medarbetarna. Region Norrbotten måste även stärka den egna förmågan att avlasta personalen.

Moderaterna menar att en bättre arbetsmiljö är en förutsättning för att kunna korta vårdköerna och förbättra vårdens tillgänglighet. Om fler medarbetare orkar stanna kvar, får möjlighet att

utvecklas och arbeta långsiktigt i verksamheten stärks hela vårdsystemets kapacitet. Region Norrbotten ska vara en attraktiv och familjevänlig arbetsgivare där resurser och arbetssätt utformas för att skapa största möjliga nytta för patienterna.

Moderaterna vill att kompetensutveckling och karriärvägar ska bli en naturlig del av arbetslivet inom vården. Idag sker kompetensutveckling ofta tillfälligt och utan tillräcklig koppling till verksamheternas långsiktiga behov. Det kräver både bättre ledarskap och tydligare prioriteringar. Moderaterna ser cheferna inom vården som avgörande för arbetsmiljö, kvalitet och utveckling. Ledarskapet behöver finnas nära verksamheten och chefer måste ha rimliga uppdrag, tid för närvaro och stöd för att kunna prioritera rätt och skapa delaktighet i arbetsgrupperna. Beslut ska i större utsträckning fattas nära verksamheten av människor som känner sina medarbetare och förstår vårdens vardag. Det behövs större öppenhet inom verksamheterna kring ekonomi, resurser och prioriteringar så att medarbetare känner delaktighet och tillit i organisationen.

Det finns många välfungerande arbetsplatser inom Region Norrbotten där ledarskap, arbetsmiljö och vårdkvalitet fungerar väl. Moderaterna vill sprida dessa goda exempel i hela organisationen istället för att varje verksamhet ska behöva hitta egna lösningar.

Digitalisering som frigör tid

Digitaliseringen ska nyttjas in om tydliga etiska ramar för att tillgängliggöra vården, förbättra arbetsmiljön för medarbetarna, minska administration och framförallt frigöra mer tid för patienterna. I ett län som Norrbotten med stora geografiska avstånd kan digitala verktyg ha särskilt stor nytta genom att exempelvis minska behovet av resor. Det får dock aldrig vara ett hinder för exempelvis äldre personer eller personer med begränsad digital vana. Fysisk vård och mänsklig kontakt ska alltid finnas tillgänglig när det behövs.

Ett särskilt fokusområde är AI och automatisering där Moderaterna ser en stor potential. Genomgående måste dock systemen vara anpassade utifrån patienternas och medarbetarnas behov. Vi ser att medarbetarna ska ges verkligt inflytande över utveckling, upphandling och införande av digitala verktyg. En del i detta är också att se över när system inte ger den nytta för patienter och medarbetare som det borde. Exempelvis den bristfälliga implementeringen av journalsystemet Cosmic har skapat stora problem för både patienter och medarbetare och måste därför vara ett högt prioriterat utvecklingsområde.

Akutsjukvården och ambulanser

Akutsjukvården måste fungera snabbt och tillförlitligt oavsett var i Norrbotten patienten befinner sig. De stora avstånden och svåra vinterförhållandena ställer särskilt höga krav på tillgänglighet, beredskap och snabba insatser i hela länet. Moderaterna vill stärka ambulanssjukvården och bättre anpassa resurser, stationering och beredskap efter behoven i olika delar av Norrbotten för att korta responstider och säkerställa att människor får hjälp i tid oavsett var i länet de bor.

Moderaterna vill utveckla akutsjukvården som en sammanhängande vårdkedja där ambulans, ambulansflyg, helikopter, räddningstjänst och sjukhus fungerar bättre tillsammans genom tydligare samordning och gemensam planering. Luftburen akutsjukvård och fungerande ambulansflyg är en nödvändig del av vården i Norrbotten året runt och ska fungera även under svåra väderförhållanden. Samtidigt behöver belastningen på akutmottagningarna minska genom bättre vårdvägar, tydligare prioriteringar och fler alternativ för patienter som inte behöver akutsjukhusens resurser.

Moderaterna vill också stärka samhällets akuta beredskap genom robust blodförsörjning och moderna, rättssäkra och icke-diskriminerande bedömningar inom blodgivningen. Vår målbild är en starkare, mer tillgänglig och bättre samordnad akutsjukvård där människor känner trygghet i att hjälpen kommer när den behövs.

Psykiatri och norrbottningarnas psykiska hälsa

Psykisk ohälsa är en av de största folkhälsoutmaningarna i Norrbotten och drabbar både barn, unga och vuxna i hela länet. Moderaterna vill stärka den psykiska hälsan genom tidigare insatser, bättre tillgänglighet till vård och mer sammanhållna vårdkedjor mellan första linjen, barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri. Människor som söker hjälp ska mötas av snabbare stöd, bättre kontinuitet och tydligare vägar in i vården. Regionen behöver säkerställa att psykiatri har hållbar kapacitet och tillräckliga resurser i hela länet. Här ser vi behov av en extern haverikommission inom för psykiatri eftersom det finns omfattande brister.

Moderaterna vill stärka det förebyggande arbetet och förbättra samverkan mellan region, kommuner, elevhälsa och civilsamhälle för att fler människor ska få stöd i tid innan problemen växer sig större. Elevhälsan är en viktig del av arbetet med barns och ungas psykiska hälsa och regionen behöver bidra till bättre samordning, kompetensförsörjning och stöd till kommunerna. Regionen behöver också stärka utbildningskedjan och skapa bättre förutsättningar för att fler psykologer och andra specialistkompetenser ska vilja arbeta i Norrbotten.

Moderaterna vill säkerställa att "En väg in" fungerar fullt ut så att barn och unga snabbt kan få kontakt med vården när de behöver hjälp. Långa väntetider och bristande tillgänglighet ska inte stå i vägen för människor som mår psykiskt dåligt. Samtidigt behöver rättspsykiatri utvecklas med mer ändamålsenliga och långsiktigt hållbara lokaler och bättre kapacitet för att möta framtidens behov.

Vår målbild är en psykiatri med bättre tillgänglighet, starkare samordning och tidigare insatser där fler människor får rätt stöd i tid och där den psykiska hälsan tas på större allvar i hela Norrbotten.

Cancervården

En cancerdiagnos påverkar både patienten och de närstående och innebär ofta stor ovisshet, långa väntetider och en tung behandlingstid. I Norrbotten innebär det dessutom för många patienter långa resor och veckor hemifrån, långt från familj, vänner och vardag. Det skapar ojämlika förutsättningar beroende på var i länet man bor och innebär en extra belastning för

människor i en redan svår situation. Moderaterna menar därför att cancervården måste bli mer tillgänglig, sammanhållen och patientnära. Regionen bör därför se över förutsättningarna för att bygga upp ett modernt och samlat Cancercentrum i Sunderbyn med strålbehandling, avancerad diagnostik och rehabilitering på plats, utan att riskera underlaget eller förutsättningarna för Norrlands universitetssjukhus.

Moderaterna ser att god cancervård inte bara handlar om teknik och behandling utan också om ansvar, kontinuitet och trygghet genom hela vårdkedjan. Idag upplever många patienter cancervården som fragmenterad och otydlig kring vem som ansvarar för helheten. Ingen cancerpatient ska behöva känna sig övergiven mellan olika vårdinstanser. Regionen behöver därför säkerställa sammanhållna vårdkedjor med tydliga patientansvariga genom hela processen, från misstanke och diagnos till behandling, rehabilitering och uppföljning.

Rehabilitering och eftervård är idag en av de svagaste länkarna i cancervården trots att många patienter lever länge efter sin diagnos men med kvarstående problem som smärta, trötthet, psykisk ohälsa och nedsatt arbetsförmåga. Moderaterna ser rehabilitering som en självklar och integrerad del av cancervården. Alla cancerpatienter ska få en individuell rehabiliteringsplan redan från start och eftervården behöver bli mer sammanhållen och bättre anpassad efter individens behov. Det handlar om fungerande smärtlindring, psykosocialt stöd, uppföljning och stöd tillbaka till arbete och vardag, men också om att säkerställa bästa möjliga livskvalitet när full återgång inte är möjlig.

Tandvården

En god munhälsa är en förutsättning för människors livskvalitet, arbetsförmåga och allmänna hälsa. Tandvården måste ses som en naturlig del av den samlade vården. Samtidigt är tillgängligheten till tandvård i Norrbotten idag ojämlig. Långa avstånd, personalbrist och långa väntetider gör att många människor skjuter upp eller avstår från nödvändig tandvård. Detta drabbar särskilt barnfamiljer, äldre, personer med funktionsnedsättning och människor i gles- och landsbygd. Moderaterna menar därför att tandvården behöver bli mer tillgänglig och bättre samordnad i hela länet.

I ett geografiskt stort län som Norrbotten kan digitalisering, mobila team och digitala konsultationer spela en viktig roll för att minska behovet av långa resor och använda resurser mer effektivt. Moderaterna menar att tillgång till tandvård ska vara jämlik oavsett bostadsort.

En god vård för äldre och en trygg vård i livets slut

Äldre människor ska kunna känna trygghet, värdighet och självbestämmande genom hela livet även i livets slutskede. Moderaterna vill stärka äldreomsorgen och den palliativa vården genom bättre samordning, större kontinuitet och tydligare ansvar mellan region och kommun. Äldre med omfattande vårdbehov ska möta en sammanhållen vårdkedja där rätt vård ges i rätt tid och där ingen människa ska behöva agera samordnare i sitt eget vårdssystem.

Moderaterna vill stärka uppföljningen efter sjukhusvistelser, förbättra vårdplaneringen och utveckla samarbetet mellan vård, omsorg och palliativa insatser för att minska otrygghet,

återinläggningar och onödigt lidande. Samtidigt behöver vården stärka den geriatriska kompetensen och förbättra stödet till multisjuka äldre med komplexa vårdbehov. Personalens kompetens, arbetsmiljö och möjlighet till återhämtning är avgörande för kvaliteten i både äldreomsorg och palliativ vård och tydliga språkkrav behövs för att säkerställa trygg kommunikation och patientsäkerhet.

Vi ser också att äldre hbtqi-personer ofta bär med sig erfarenheter av diskriminering och otrygghet från tidigare i livet. Vård och omsorg måste därför präglas av respekt, kunskap och jämlikt bemötande oavsett sexuell läggning eller könsidentitet. Alla människor ska kunna känna trygghet i att bli bemötta med värdighet genom hela livet.

Moderaterna vill också utveckla den palliativa vården så att fler människor kan få trygg och värdig vård i livets slutskede utifrån sina egna önskemål och behov. Tillgängliga palliativa team, bättre stöd till anhöriga och ökad tillgång till vård i hemmet behöver kombineras med hospice och specialiserad palliativ kompetens för människor som behöver eller önskar annan vårdform. Regionen behöver stärka kompetensen inom palliativ medicin, omvårdnad och samordning för att skapa större trygghet och bättre livskvalitet för både patienter och anhöriga.

Vår målbild är en trygg, värdig och sammanhållen vård för äldre där människor möts med respekt, kontinuitet och hög kvalitet genom hela vårdkedjan och där varje människa ska kunna känna trygghet och självbestämmande även i livets slutskede.

Ett län som ger god och jämlik vård för både kvinnor och män

En god och jämlik vård kräver att både kvinnors och mäns hälsa tas på större allvar och möts med rätt kunskap, tydliga vårdvägar och bättre tillgänglighet i hela Norrbotten. Moderaterna vill stärka vården för kvinnor genom bättre omhändertagande vid endometrios, andra kvinnosjukdomar, stressrelaterad ohälsa, ME/CFS, klimakterierelaterade besvär samt eftervård och rehabilitering efter graviditet och förlossning. Vården behöver bli bättre på att lyssna på patienter, upptäcka problem tidigt och erbjuda samordnade och respektfulla vårdinsatser.

Moderaterna vill också stärka mäns och pojkars hälsa, särskilt inom psykisk hälsa och suicidprevention. Unga män är kraftigt överrepresenterade i självmordsstatistiken och många söker hjälp först när problemen blivit allvariga. Elevhälsa, primärvård och psykiatri behöver därför samverka bättre för att tidigare upptäcka psykisk ohälsa, beroendeproblematik och social utsatthet. Förebyggande arbete och tidiga insatser behöver stärkas i hela länet för att fler människor ska få stöd innan problemen växer sig stora.

Moderaterna vill utveckla mer sammanhållna vårdvägar och stärka kunskapen om både kvinnors och mäns hälsa inom hela vården. Regionen behöver förbättra rehabilitering, eftervård och samordning för patienter med långvariga eller komplexa hälsotillstånd samt säkerställa att vård och stöd är tillgängligt oavsett bostadsort. Samtidigt behöver det förebyggande arbetet stärkas genom bättre uppföljning, tidig upptäckt och mer jämlik tillgång till screening och hälsokontroller.

Vår målbild är en vård som ser hela människan och som möter kvinnors och mäns olika behov med kunskap, respekt och hög tillgänglighet genom hela livet.

Stöd till norrbottniska familjer och till de som vill bilda familj ska vara självklart

Norrbotten står inför stora demografiska utmaningar med en åldrande befolkning, låga födelsetal och många unga vuxna som lämnar länet för studier och arbete. Moderaterna vill att Region Norrbotten ska bidra till att fler människor väljer att leva, arbeta och bilda familj i länet.

Moderaterna vill stärka fertilitetsvården och göra det enklare att ta del av fertilitetsrådgivning, utredning och behandling i hela länet. Fertilitetsvården ska präglas av jämlikhet, individuella medicinska bedömningar och respekt för människors olika livssituationer medan godtyckliga eller diskriminerande begränsningar ska motverkas. Regionen ska också stärka kunskapen om fertilitet och reproduktiv hälsa inom de egna verksamheterna men också i samhället så att människor får bättre förutsättningar att fatta informerade beslut om sin framtid och familjebildning.

Moderaterna vill stärka stödet till barnfamiljer genom mer tillgängliga och samordnade stödinsatser i hela länet. Familjecentraler är avgörande för att kunna erbjuda tidiga stödinsatser både för barns utveckling och föräldrar, det kan bidra till att förebygga psykisk ohälsa och utanförskap. Regionen bör därför prioritera arbetet med att utveckla och tillgängliggöra familjecentraler.

Moderaterna vill att Region Norrbotten ska vara en familjevänlig arbetsgivare som möjliggör att kombinera arbete, familjeliv och återhämtning. Möjligheten att förena arbetsliv och familjeliv är viktig både för människors frihet och för Norrbottens långsiktiga utveckling och kompetensförsörjning.

Vår målbild är ett Norrbotten där fler människor upplever att det är möjligt att bilda familj och skapa sin framtid i hela länet.

Ett Norrbotten värt att leva i och försvara där alla är med och bidrar

I nuläget ser det ljusst ut avseende samhällsutvecklingen i Norrbotten. Den gröna omställningen som sker inom våra industrier är såväl banbrytande som ett föregångsexempel för resten av världen. Däremot måste Region Norrbotten, som innehar ansvaret för den regionala utvecklingen, arbeta för att säkerställa att även samhället i stort ska dra nytta av denna utveckling. Här behöver regionen bland annat stötta och möjliggöra etableringar i länet, dels genom de egna verksamheterna men också genom att vara pådrivande för att resten av länet bidrar i detta arbete. Region Norrbotten måste agera proaktivt och ha som ambition att dels hålla jämna steg med näringslivet och övriga samhället men också agera proaktivt för att främja länets långsiktiga utveckling. Överlag behöver insatserna för regionens utveckling stärkas avsevärt, detta även avseende samverkan med övriga delar av det norrbottniska samhället. Regionen behöver öka insatserna både beträffande kompetens och kapacitet. Samtidigt måste Norrbotten som helhet fortsätta att diversifiera arbetsmarknaden varför Region Norrbotten och länets övriga aktörer även behöver stärka upp insatserna inom de gröna och de blå näringarna. Kulturen behöver fortsatt stärkas och utvecklas, här ska regionen dels bidra med egna resurser för att möjliggöra mer kultur men det krävs även breddad finansiering och involvering från övriga samhället för att bibehålla och stärka kulturen. En annan viktig del för regionen måste vara att möjliggöra för kvinnor och män att arbeta där de själva vill, här ska regionen inte bidra till att bekräfta könsstereotyper avseende yrkesval.

Regionen har av riksdagen och regeringen fått i uppdrag att ansvara för den regionala utvecklingen. Det innebär att regionen som regionalt utvecklingsansvarig ska skapa förutsättningar för lokal och regional utvecklingskraft. Den regionala utvecklingsstrategin och dess underliggande strategier, till exempel Norrbottens kulturplan och strategin för smart specialisering, lägger grund för det gemensamma arbetet med att utveckla länet tillsammans med många andra aktörer.

Effekter av geopolitiska förändringar

Rysslands anfällsrig mot Ukraina innebär en humanitär katastrof. För Region Norrbotten är det viktigt att stå upp för de demokratiska värden som är del av regionens värdegrund. Till detta kan även tillföra krisen i Hormuzundet som påverkar hela världen och inte minst ett exportberoende land som Sverige. För regionens verksamhet innebär det ett ökat behov av anpassning till ett nytt säkerhetsläge. Beredningsplaner och krismedvetenhet behöver finnas med i regionens nuvarande arbete samt i planeringen av framtida verksamhet. Där ingår att anpassa lokaler, utbilda personal och förbereda verksamheterna för eventuell kris eller krig.

Det planeras för stora investeringar i Norrbotten de kommande åren med utbyggnad av både nya industrier och infrastruktur. Bara här i Norrbotten kommer minst 700 miljarder att investeras. Detta som ett led i utvecklingen för ökad hållbarhet inom exempelvis batteri, gruv och stålindustri. Regionen har flera utmaningar, inte minst att arbeta med att skapa goda förutsättningar för etableringarna utan att helt låsa sig fast vid enbart detta för att säkra regionens framtida utveckling. En annan utmaning är den sociala hållbarheten där ökad

befolkning är en förutsättning för den förväntade tillväxten i industrin. Tillväxten i befolkningen behöver ske i alla arbetsföra åldersgrupper. Åldersstrukturen av befolkningen i Norrbotten visar att bland personer i arbetsför ålder är fördelningen relativt jämn mellan kvinnor och män utom för unga vuxna kvinnor. Det framstår därmed som en särskild utmaning att skapa ett attraktivt län där unga vuxna kvinnor ser attraktiva möjligheter för utbildning, arbete och livsmiljöer i Norrbotten. De satsningar som sker i regionen kommer även innebära en ökad konkurrens om regional arbetskraft. Regionen har även en stor andel äldre vilket innebär en utmaning för regionens egen kompetensförsörjning.

Norrbottens kvaliteter med stad och land, starkt arbetsliv, natur, trygghet och kultur kan locka fler att flytta till länet. Om länets kommuner, näringsliv och regionala aktörer kraftsamlar för en ökad befolkning finns goda förutsättningar att öka länets befolkning. Här krävs stärkt samverkan mellan alla delar av det norrbottniska samhället, ett utökat utbildningsutbud inom länet och ett stärkt samt samordnat arbete för att marknadsföra Norrbotten i syfte att få fler norrbottningar.

Totalförsvaret ska byggas ut och krisberedskapen ska stärkas

Ett starkt totalförsvaret och en fungerande krisberedskap är avgörande för tryggheten och motståndskraften i hela Norrbotten. Det försämrade säkerhetsläget i omvärlden och Sveriges medlemskap i Nato ställer högre krav på både civil och militär beredskap. Moderaterna vill att totalförsvaret och krisberedskap ska vara en integrerad del av regional utveckling och samhällsplanering där investeringar i infrastruktur, energi, transporter och samhällsservice också stärker samhällets förmåga att hantera kriser och ytterst krig.

Moderaterna vill att Region Norrbotten ska bidra till ett mer robust och motståndskraftigt samhälle genom långsiktig planering, tydligare samordning och ett starkare fokus på kontinuitet och motståndskraft i samhällsviktiga verksamheter. Energisystem, transporter, kommunikationer och logistik behöver fungera även under stora påfrestningar och investeringar i infrastruktur ska därför utgå från både tillväxt, säkerhet och beredskap. Samhället behöver samtidigt bli bättre rustat mot cyberhot, digitala störningar och andra sårbarheter som kan påverka viktiga samhällsfunktioner.

Vår målbild är ett Norrbotten med starkare beredskap, robustare samhällsfunktioner och bättre förmåga att hantera långvariga påfrestningar där människor kan känna trygghet i att vård, transporter, energi och samhällsservice fungerar även under kris och höjd beredskap.

En infrastruktur som håller samman Norrbotten

Ett sammanhållet transportsystem är avgörande för att människor ska kunna leva, arbeta, studera och driva företag i hela Norrbotten. De stora avstånden och den växande arbetsmarknaden ställer allt högre krav på fungerande transporter, bostäder och samhällsservice. Moderaterna vill stärka förutsättningarna för ett mer sammanbundet län där kust, inland och glesbygd fungerar som en gemensam arbetsmarknad som underlättar för

pendling. Infrastrukturplaneringen ska vara långsiktig och utgå från både regional utveckling, vardagsliv och totalförsvarets behov.

Moderaterna vill stärka kapaciteten och robustheten i hela transportsystemet. Malmbanan behöver byggas ut och moderniseras för att möta ökade behov inom näringsliv, export, persontrafik och totalförsvaret. Norrbottenbanan är viktig för att stärka pendling, regional persontrafik och godstransporter längs kusten samtidigt som Inlandsbanan spelar en viktig roll för inlandets utveckling och beredskap. Kollektivtrafik, buss, tåg och andra färdmedel ska fungera som ett sammanhängande system med bättre samordning, fungerande bytespunkter och tidtabeller som gör det enklare att resa i hela länet.

Moderaterna vill stärka vägnätet, vinterunderhållet och den övriga transportinfrastrukturen så att människor och företag kan lita på att transporter fungerar året runt i hela Norrbotten. För många människor är bilen fortfarande det enda praktiska färdmedlet och infrastrukturen måste därför dimensioneras för hela länets behov. Samtidigt är fungerande transporter avgörande för sjukvården, industrin, exporten och den gröna omställningen. Här spelar även Luleå hamn en central roll för länets konkurrenskraft.

Vår målbild är ett mer sammanhållet Norrbotten där avstånden inte begränsar människors möjligheter och där robust infrastruktur, fungerande transporter och bättre samverkan stärker tillväxt och utveckling i hela länet.

Vår miljö, klimatarbetet och en infrastruktur som klarar påfrestning

Norrbotten står i centrum för den globala klimatomställningen. Här utvecklas fossilfri industri, ny energiproduktion och tekniska lösningar som minskar utsläppen långt utanför Sveriges gränser. Samtidigt är Norrbotten ett av landets mest naturpräglade län med fjäll, skogar, älvar och kustmiljöer av högt värde. Moderaterna ser att klimatansvar, tillväxt och konkurrenskraft inte står emot varandra utan förutsätter varandra. Omställningen i Malmfälten, Luleå, Boden och andra delar av länet skapar både minskade utsläpp och nya arbetstillfällen samtidigt som den stärker Sveriges långsiktiga försörjningsförmåga och energisäkerhet.

Moderaterna menar att teknik, forskning och innovation är de viktigaste verktygen för att minska utsläppen globalt. Norrbotten har unika förutsättningar att ligga i framkant genom stark industri, universitet och ett näringsliv som vill investera och utvecklas. Politikens uppgift är att skapa goda och långsiktiga villkor för investeringar och innovation, inte att detaljstyra vilka tekniska lösningar som ska användas. Därför vill vi se snabbare, mer förutsägbara och rättssäkra tillståndsprocesser för industri, energiproduktion och infrastruktur. Företag som investerar i ny teknik måste kunna lita på att elförsörjning, transporter och samhällsinfrastruktur fungerar och utvecklas i takt med omställningen.

Moderaterna anser samtidigt att norrländsk elproduktion ska värnas och utvecklas. När elkonsumenterna ökar till följd av nya industrier och elektrifiering blir tillgången till stabil och konkurrenskraftig el avgörande för både hushåll och företag. Ny energiproduktion kommer att behövas i länet. Samtidigt måste lokala intressen, återbering till berörda samhällen och hänsyn till människor vägas in tydligare än idag. Moderaterna vill också värna den vattenkraft som finns

i Lule- och Piteälven eftersom den är central för både industrins utveckling och Sveriges energiförsörjning.

Klimat- och miljöpolitiken måste också fungera i hela landet. I Norrbotten är bilen, energiproduktionen, skogsbruket och de långa avstånden en naturlig del av människors vardag. Moderaterna menar därför att klimatpolitiken måste ta hänsyn till glesbygdens förutsättningar och människors möjligheter att leva och arbeta i hela länet. Samtidigt ska den natur som gör Norrbotten unikt värnas med respekt för både biologisk mångfald och människors brukande. Vi ser äganderätten som central och menar att markägare som ges ansvar och långsiktiga villkor ofta är en förutsättning för hållbart naturvårdande arbete.

Klimatförändringarna innebär samtidigt ökade risker för extremväder, översvämningar och skador på viktig infrastruktur. Moderaterna ser därför klimatanpassning och robust samhällsplanering som en viktig del av både miljöpolitiken och samhällets beredskap. Vägar, järnvägar, energisystem och samhällsservice måste fungera även under stora påfrestningar. Vår målbild är ett Norrbotten där miljöansvar, teknikutveckling och ekonomisk tillväxt går hand i hand och där regionen fortsatt är en ledande kraft i den globala klimatomställningen.

Tryggheten ska gälla alla

Trygghet är en grundläggande förutsättning för människors frihet och för ett samhälle som håller ihop. Moderaterna vill stärka tryggheten i hela Norrbotten genom tidiga förebyggande insatser som motverkar utanförskap, psykisk ohälsa, våld och kriminalitet. Regionens arbete med trygghet och brottsförebyggande frågor behöver bli mer samordnat, långsiktigt och tydligt organiserat med bättre samverkan mellan region, kommuner, polis, civilsamhälle och andra aktörer.

Moderaterna vill stärka det förebyggande arbetet genom tidiga insatser för barn och unga, bättre samverkan mellan elevhälsa, socialtjänst och vård samt ett tydligare fokus på psykisk hälsa och social trygghet. Regionen behöver också stärka arbetet mot mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck genom tidigare upptäckt, bättre samordning och ökad kunskap inom vård och andra verksamheter. Kvinnor och barn som utsätts för våld eller begränsningar av sin frihet ska få stöd, skydd och hjälp i tid.

Vår målbild är ett tryggare Norrbotten där människor kan leva fria och trygga i hela länet.

Utbildning, arbete, språk och företagandes om grunden för Norrbottens utveckling

Moderaterna ser att utbildning, arbete och integration hänger nära samman. För att Norrbotten ska kunna fortsätta växa krävs människor med rätt kompetens och möjlighet att utvecklas genom hela arbetslivet. Kompetensförsörjningen är idag en av länets största utmaningar och avgörande för att klara investeringar, välfärd och fortsatt tillväxt.

Tidiga insatser, fungerande elevhälsa och en trygg skolmiljö är viktiga både för kunskap och för det förebyggande arbetet mot utanförskap och kriminalitet. Därför vill Moderaterna att regionen bidrar till stärkt elevhälsa och förbättrad samverkan mellan skola, socialtjänst och andra aktörer.

Gymnasiets yrkesutbildningar och vuxenutbildningarna behöver utvecklas i närmare samverkan med näringslivet för att bättre möta arbetsmarknadens behov. Moderaterna ser att dagens regionala samordning är otillräcklig och vill därför stärka samarbetet mellan kommunerna kring utbildningsutbud, dimensionering och antagning.

Luleå tekniska universitet är en viktig motor för forskning, innovation och kompetensförsörjning i hela Norrbotten. Här behövs en närmare dialog mellan Region Norrbotten, kommunerna och universitetet för att stärka både universitetets förutsättningar och kompetensförsörjningen i hela länet.

Moderaterna ser arbete som den viktigaste vägen in i samhällsgemenskapen. Därför ska integrationspolitiken bygga på arbetslinjen, egen försörjning och tydliga förväntningar. Goda kunskaper i svenska är avgörande både för arbete och för att bli en del av samhället och här ska Region Norrbotten inom sina egna verksamheter bidra till integrationen.

En bostadspolitik för att fler ska kunna bo och etablera sig i Norrbotten

Bostadsförsörjningen är en avgörande förutsättning för inflyttning, kompetensförsörjning och familjebildning i Norrbotten. Även om ansvaret för bostadsförsörjningen i huvudsak ligger hos kommunerna behöver regionen, kommunerna och andra aktörer samverka bättre för att bostadsmarknaden ska stödja länets långsiktiga utveckling.

Moderaterna i Norrbotten vill därför verka för att länets kommuner, där det är lämpligt, använder sina kommunala bostadsbolag mer strategiskt för att underlätta etablering. En begränsad del av beståndet bör kunna användas för lokalt beslutade, transparenta och rättssäkra modeller för etableringsförtur till personer som flyttar till kommunen för arbete i bristyrken eller samhällsviktig verksamhet, samt till unga vuxna, par och barnfamiljer som behöver en första bostad för att kunna etablera sig och bilda familj.

Sådana modeller ska inte ersätta behovet av fler bostäder, men bidra till att bostadsmarknaden bättre stödjer arbetsmarknaden, inflyttningen och Norrbottens demografiska utveckling.

Ett jämställt län för allas frihet och möjligheter

För Moderaterna handlar jämställdhet om människors frihet att forma sina egna liv, försörja sig själva och ta plats i samhället utifrån sin kompetens och sina ambitioner. Regionens uppgift är att bidra till att undanröja hinder som begränsar människors möjligheter.

Jämställdhetsperspektivet ska genomsyra regionens arbete med fokus på människors faktiska livsvillkor och möjligheten att leva självständiga, trygga och fria liv i hela Norrbotten.

Särskilt utrikesfödda kvinnor möter idag stora hinder genom språkbrister, svag etablering på arbetsmarknaden och begränsad kontakt med samhällslivet. Därför vill vi stärka samordningen mellan integration, språkutbildning, praktik och arbete så att fler kvinnor snabbare kan etablera sig i arbets- och samhällslivet. Regionen ska också bidra till att skapa bättre förutsättningar för företagande och undanröja hinder för människor att starta, driva och utveckla företag i hela

länet. En del i detta är att verka för mer tillgängligt kapital och att arbetet för att underlätta företagande i länet ska ha med sig jämställdhetsperspektivet.

Trygghet är en central del av jämställdheten. Moderaterna ser våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck som allvarliga kränkningar av människors frihet och självbestämmande. Region Norrbotten ska bidra till ett starkare förebyggande arbete och säkerställa att människor som utsätts för våld får stöd, skydd och hjälp i tid. Här ska regionen ta ett större ansvar för samordning och kunskapsutbyte mellan olika aktörer inom länet för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i nära relationer.

Moderaterna ser att det finns skillnader i hälsa mellan kvinnor och män som vården behöver möta bättre. Regionen ska därför arbeta för en vård som bättre uppmärksammar och hanterar de områden där kvinnor respektive män har sämre hälsa och större vårdbehov.

Hela samhället ska engageras för att stärka den norrbottniska kulturen

Kulturen är Norrbottens hjärta. Ett levande kulturliv stärker gemenskapen och hjälper oss att förstå både vår historia och vad som gör Norrbotten unikt. För Moderaterna handlar kultur om friheten att uttrycka sig, skapa, tänka och utmana samt att människor med olika bakgrund kan dela samma samhälle och gemenskap.

Moderaterna vill se en kulturpolitik där hela samhället engageras för kulturen. Kulturen ska inte i för hög grad vara beroende av offentliga institutioner och finansiering utan ha en starkare förankring i civilsamhälle, föreningsliv, företagande och lokala initiativ. En del i detta är arbetet för att alla delar av samhället ska bidra till kulturens finansiering och utveckling. Regionen ska ha en möjliggörande roll genom att skapa goda förutsättningar, långsiktiga spelregler och tillgänglighet i hela länet, inte genom att styra kulturens innehåll eller centralisera kulturlivet till ett fåtal institutioner och orter.

Vi vill stärka fria och oberoende kulturaktörer och värna principen om armlängds avstånd mellan politik och kultur. Samtidigt ska offentliga kulturmedel användas ansvarsfullt och följas upp med fokus på kvalitet, tillgänglighet och genomslag.

Moderaterna ser kulturens avgörande roll för bildning och för att levandegöra vårt gemensamma kulturarv. Därför ska barn och unga i hela Norrbotten ha tillgång till kultur av hög kvalitet oavsett bostadsort. Vi ser värdet av att lyfta både lokala och nationella berättelser och göra kulturarvet mer tillgängligt genom bland annat en regional kulturkanon. Digitalisering, turnerande verksamheter och samverkan mellan kultur, näringsliv och civilsamhälle är viktiga för att fler människor ska kunna skapa och ta del av kultur i hela Norrbotten.

Vår målbild är ett Norrbotten där kulturen lever och utvecklas i hela länet genom människors engagemang, skapande och delaktighet. Ett starkt kulturliv stärker både människors frihet och sammanhållningen i hela Norrbotten.

Vårt vackra län är någon att vara stolt över och något som vi ska dela med oss av

Besöksnäringen är en viktig del av Norrbottens utveckling och skapar arbetstillfällen, företagande och livskraft i hela länet, inte minst i mindre samhällen och glesbygd. När människor reser till Norrbotten stärks också underlaget för handel, restauranger, transporter, kultur och annan service som gör det möjligt för fler människor att bo och verka i hela länet året runt. Samtidigt spelar besöksnäringen en viktig roll för att marknadsföra Norrbotten nationellt och internationellt.

Moderaterna ser att regionens roll ska vara möjliggörande och samordnande. Det är företagare, föreningsliv och lokala aktörer som bygger besöksnäringen och regionen ska skapa goda förutsättningar för investeringar och företagande inom besöksnäringen. Detta är även en del i att bygga samhällets robusthet och beredskap. I många mindre orter och glesbygdsområden fungerar hotell, affärer och annan service som en del av samhällets grundstruktur även vid kriser och samhällsstörningar. En levande besöksnäring stärker därför inte bara tillväxt och sysselsättning utan också beredskapen i hela länet.

Våra areella näringar ska stärkas och inte motarbetas

De areella näringarna är en självklar del av Norrbotten och bidrar till såväl Sveriges som länets välstånd. De skapar arbetstillfällen, håller landsbygden levande och bidrar till tillväxt i hela länet. Samtidigt spelar de en avgörande roll för Sveriges självförsörjning och beredskap i en tid präglad av ökad osäkerhet och sårbara globala leveranskedjor. Moderaterna menar att ett starkt Norrbotten kräver starka lokala näringar med förmåga att producera, förädla och leverera även vid kris och störningar.

Moderaterna ser skogsbruket som en central del av klimatomställningen. Skogen binder koldioxid och bidrar till att ersätta fossilbaserade material och visar hur klimatansvar kan kombineras med tillväxt.

Region Norrbotten ska bidra till långsiktiga och förutsägbara villkor samt effektiva tillståndsprocesser. Moderaterna vill värna ägande- och brukanderätten. Företag och markägare måste kunna lita på att spelreglerna är tydliga och långsiktiga för att investeringar, innovation och utveckling ska vara möjliga över tid.

Vår målbild är ett Norrbotten där de areella näringarna fortsatt är en motor för tillväxt, självförsörjning och klimatomställning. Vi vill stärka deras konkurrenskraft, säkerställa hållbara villkor och skapa bättre förutsättningar för investeringar inom de areella näringarna.

Norrbotten bidrar stolt till hela Sveriges utveckling men mer av värdet ska stanna i vårt län

Norrbotten är en av Sveriges mest värdeskapande regioner och spelar en avgörande roll för industrin, energiförsörjningen och den gröna omställningen. Samtidigt ställer den snabba utvecklingen stora krav på bostäder, infrastruktur, välfärd och samhällsservice i de kommuner

och samhällen där investeringarna sker. Moderaterna vill att Norrbottens utveckling ska komma hela länet till del och bidra till starkare samhällen, ökad framtidstro och bättre möjligheter för människor att leva och arbeta i hela regionen.

Moderaterna vill stärka förutsättningarna för hållbar tillväxt genom långsiktiga och stabila villkor för kommuner och regioner som bär stora industriella åtaganden. En större del av de värden som skapas genom naturresurser, energiproduktion och industriell utveckling bör stanna i de kommuner och regioner där värdeskapandet sker. Det behövs bättre möjligheter att investera i bostäder, infrastruktur, kompetensförsörjning och samhällsservice i takt med att länet växer och utvecklas.

Moderaterna vill också stärka Norrbottens attraktivitet som plats att bo, arbeta och bilda familj i. Fungerande välfärd, attraktiva livsmiljöer och god samhällsservice är avgörande för att människor ska vilja flytta till, stanna kvar i och investera i Norrbotten. Regional utveckling ska bygga på långsiktighet, lokal utvecklingskraft och ett starkare samspel mellan näringsliv, kommuner, region och stat.

Vår målbild är ett Norrbotten där de värden som skapas i länet också bidrar till starkare lokalsamhällen, bättre välfärd och långsiktigt hållbar utveckling i hela regionen.

Regionens prioriterade påverkansfrågor:

- Verka för stärkt samverkan med länets kommuner kring bostadsförsörjning, där allmännyttan kan användas mer strategiskt för etableringsförtur till inflyttare i bristyrken, samhällsviktig verksamhet samt unga vuxna och familjer som vill etablera sig i Norrbotten.
- Verka för mer effektiva, rättssäkra och förutsägbara tillståndsprocesser för industri-, energi- och klimatinvesteringar
- Verka för att en större del av värdet från naturresurser, industriell produktion och energiförsörjning stannar i Norrbotten.
- Verka för mer stabila och förutsägbara ekonomiska system samt långsiktiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner med stora industriella åtaganden och samhällsomvandlingar
- Verka för att kommuner med stor industri och energiproduktion ges ekonomiska villkor som bättre motsvarar deras kostnader och ansvar.
- Verka för att stärka kommunernas möjligheter att investera i bostäder, teknisk infrastruktur, välfärd och samhällsservice.
- Verka för ökad livsmedelsproduktion och stärkt regional självförsörjningsgrad i Norrbotten samt främja den lokala förädlingen av livsmedel och råvaror.

- Skapa bättre samverkan mellan utbildningsanordnare, näringsliv och offentliga aktörer för att utbildningar ska matcha arbetsmarknadens behov.
- Stärka förutsättningarna för forskning, innovation och testmiljöer kopplade till grön industri och klimatteknik i Norrbotten.
- Utveckla samarbetet mellan industri, universitet och offentliga aktörer för att stärka teknikutveckling och hållbar tillväxt.
- Säkerställa fungerande skyddade boenden i Norrbotten för våldsutsatta kvinnor och barn
- Stärka robustheten i samhällsviktiga funktioner genom att säkerställa fungerande elförsörjning, transporter, kommunikationer, logistik och tillgång till kritiska resurser även vid samhällsstörningar och höjd beredskap.
- Utveckla beredskapen mot cyberhot, cyberbrott och digitala samhällsstörningar samt tydliggöra ansvarsfördelningen mellan stat, region, kommun och länsstyrelse i beredskaps- och totalförvarsfrågor.
- Vara en aktiv och pådrivande aktör i nationell infrastrukturplanering med fokus på totalförsvarets behov.
- Driva kravet på en modern och robust Malmbana med ökad kapacitet genom dubbelspår, fler mötesstationer, högre axellast och långsiktig finansiering där både näringslivets och totalförsvarets behov tydligt ska ligga till grund för investeringarna.
- Verka för fler stationer och tågstopp längs Norrbottenbanan.
- Skapa bättre förutsättningar för kvinnors företagande genom att undanröja hinder för det samt stärka tillgången till kapital, rådgivning och nätverk för att främja fler företag i hela länet.
- Verka för bättre vägar, tjälsäkring, stärkt vinterunderhåll och transportinfrastruktur i hela länet för att stärka näringsliv, samhällsservice och fungerande transporter året runt i hela Norrbotten.
- Verka för långsiktiga investeringar i robust infrastruktur, vägar, järnvägar och samhällsservice som bättre kan hantera extremväder, översvämningar och andra samhällsstörningar i syfte att bidra till samhällets beredskap och klimatanpassning
- Bidra till att bekämpa hedersförtryck, diskriminering och intolerans som en del av integrationsarbetet.
- Verka för starkare kopplingar mellan hamnar, järnväg och vägtransporter för att stärka konkurrenskraft, exportmöjligheter och försörjningsberedskap.
- Verka för utbyggd och robust digital infrastruktur i hela länet för att stärka företagande, samhällsservice och möjligheten att leva och arbeta i hela Norrbotten.

- Verka för att Inlandsbanan utvecklas
- Verka för ett mer sammanhållet system för pendling, regionalståg och kollektivtrafik i Norrbotten som stärker arbetsmarknadsregionerna och möjligheten att leva, arbeta och studera i hela länet.
- Bidra till vidareutveckling av Kultur- och samhällsfonden (KOSA) och liknande projekt för breddad finansiering av kulturen

Regionens strategiska mål och ekonomiska utveckling

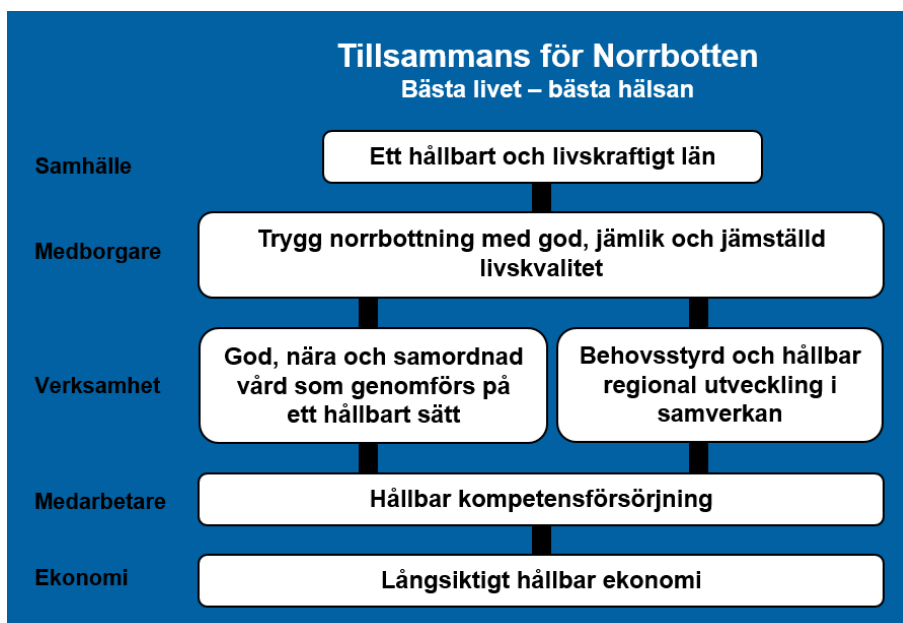
En stark och tillgänglig sjukvård förutsätter en ekonomi i balans och en styrning som fungerar. Moderaterna vill att Region Norrbottens resurser i första hand ska gå till vårdens kärnuppdrag och användas där de gör störst nytta för patienter och medarbetare. Samtidigt behöver regionen minska kostnader som binds upp i onödig administration, dubbelarbete och arbetssätt som inte bidrar till bättre vård eller kortare köer.

Moderaterna vill stärka styrningen och uppföljningen i regionen med tydligare ansvar, bättre målstyrning och större öppenhet kring hur skattepengarna används. Resultat i form av vårdköer, tillgänglighet, arbetsmiljö och kvalitet ska stå i centrum för uppföljningen och resurser ska i högre grad flyttas närmare verksamheterna och patienterna. Beslutsvägar behöver förenklas och administrationen minska för att skapa mer tid för vård och bättre förutsättningar för personalen att utföra sitt arbete.

Moderaterna vill också tydligare prioritera regionens kärnuppdrag och säkerställa att vård och tillgänglighet går före verksamheter utanför det grundläggande uppdraget. Genom bättre ekonomisk kontroll, effektivare arbetssätt och tydligare prioriteringar vill vi skapa utrymme för fler vårdplatser, kortare väntetider och en bättre arbetsmiljö i hela vården.

Vår målbild är en Region Norrbotten med ordning och reda i ekonomin, starkare styrning och en sjukvård där resurserna används effektivt och ansvarsfullt för att stärka vården, tillgängligheten och tryggheten för norrbottningarna.

De strategiska målen sammanfattar och beskriver det önskade läget som regionen vill uppnå. I figuren nedan framgår regionens strategiska mål och dess koppling till varandra.

För att Norrbotten och regionens verksamhet ska utvecklas i en gemensam riktning är det nödvändigt med gemensamma strategiska mål. Det är önskvärt att Region Norrbotten och länets kommuner har en gemensam inriktning då det medför ökad genomförandekraft. Regionens strategiska mål berör regionens samtliga verksamheter och ska guida inriktning för regionens samlade utvecklingsarbeten.

Politikens riktade uppdrag

- Säkerställa en kontinuerlig process för ekonomi i balans. En kontinuerlig process som innebär såväl kostnadsminskningar som intäktsökningar. (RS, RUN)
- Tillsätt en extern kommission i syfte att genomlysa regionens ekonomi och föreslå strukturella och konkreta åtgärder för att hantera regionens ekonomiska underskott samt för att förbättra hur verksamheterna bedrivs (RS)
- Prioritera produktivitet, varje division och hela ledningsgruppen ska leverera förslag på samordningsvinster, produktivitetsökningar och nya arbetssätt för att öka kvalitén, men också för att budgeten inte skall uppräknas slentrianmässigt utan verksamheterna ska tilldelas de resurser som behövs. Utifrån förslagen behöver en reviderad budget läggas fram under höstens sista Regionfullmäktigesammanträde. Därtill behöver förvaltningen undersöka möjliga positiva incitament för att verksamheterna ska hålla sina budgetar, exempelvis bolagisering. (RS, RUN)
- Utred möjligheten att upphandla hela eller delar av sjukhusen (RS)
- Lägg ned Hälso- och sjukvårdsnämnden. Bilda beredning under Regionstyrelsen för Nära vård (Regionfullmäktige)
- Säkerställa att vi levererar god vård på våra fem sjukhus, bland annat avseende vårdplatser och akut omhändertagande (RS)

- Undersök dagens organisering av sjukhusen utifrån om denna är ändamålsenlig utifrån att skapa de bästa förutsättningarna för vård, inklusive bolagisering alternativt egna resultatenheter (RS)
- Säkerställa att Norrbottens samtliga sjukhus ska ha fullt utbyggd beredskap för krig eller kris som en del i att stärka den civila beredskapen i Norrbotten. (RS)
- Öka patientgenomströmning och mätbara insatser inom vuxenpsykiatri. (RS)
- Dimensionera vuxenpsykiatriens heldygnsvård utifrån Socialstyrelsens rekommendationer om hållbar beläggningsgrad och följ upp detta löpande på läns- och enhetsnivå. (RS)
- Återöppna de psykiatriska slutenvårdsplatserna på avdelning 25 i Piteå. vidareutveckla SPOT som komplement (RS)
- Modernisera Vårdval Primärvård Norrbotten. Differentiera vårdvalet så att beställningen kan se olika ut utifrån geografisk plats, befolkning och demografi. (RS)
- Utred och påbörja inrättandet av en sjukstugemodell i Norrbotten. (RS)
- Lägg in Klimakteriemottagningar i vårdvalet för att stärka arbetet kring en god vård för kvinnor i Norrbotten. (RS)
- Utred införandet av fler vårdval. Exempelvis för psykiatri (öppenvården) och geriatrik (RS)
- Inrätta ett Barnahus i Norrbotten under planperioden för att samordna arbetet med barn som utsatts för våld i nära relationer eller för sexualbrott. (RS)
- Undersöka möjligheterna till utökad utbildning inom regionen för olika kompetenser inom bild och funktionsmedicin och opererande verksamheter. (RS)
- Investera i en PET-CT för snabbare och säkrare cancerdiagnostik i länet. (RS)
- Slutföra den påbörjade utredningen om införande av onkologisk verksamhet inklusive Regionen ska slutföra den påbörjade utredningen om införande av onkologisk verksamhet i Sunderbyn och utreda förutsättningarna för att, utan att riskera underlaget eller förutsättningarna för Norrlands universitetssjukhus (NUS), inrätta ett cancercentrum i Sunderbyn med strålbehandling, avancerad diagnostik och rehabilitering. Möjligheterna till cancerrehabilitering i fler delar av länet ska också utredas (RS)
- Säkerställ en sammanhållen intensivvård i hela länet. (RS)
- Verka för införande av hospice i Norrbotten med hög kompetens inom palliativ medicin, omvårdnad och stöd till anhöriga (RS)
- Anpassa Vårdval Norrbotten och primärvårdens ersättningsmodeller för att stärka utvecklingen mot nära vård och bättre möta glesbygdens förutsättningar. Regionen ska skapa incitament för vård närmare patienten genom att stärka förutsättningarna för hembesök, filialverksamhet, uppsökande arbete, mobila vårdteam och ambulerande mottagningar samt utveckla samverkan mellan region och kommun för att förbättra kontinuitet, uppföljning och tidiga insatser i hela länet. (RS)
- Se över den ekonomiska styrningen av hälso- och sjukvården så att den stimulerar förflyttning mot öppnare vårdformer. (RS)
- Säkerställa öppnande av filialer och servicepunkter inom primärvård och att de marknadsförs centralt och lokalt. (RS)
- Verka för gemensamma lösningar, enhetliga biljetter och ett bättre, mer samordnat kollektivtrafiksystem i länet i samarbete med kommunerna.

- Ge möjlighet till en sammanhållen rehabilitering på alla vårdnivåer (RS)
- Gör en översyn av regionens verksamheter utifrån vart det kan vara lämpligt med hbtqi-certifiering. Säkerställ att alla hälsocentraler i Norrbotten är hbtqi-certifierade och att det ställs krav på hbtqi-kompetens för ungas tidiga kontakter med vården, t ex via "En väg in". (RS)
- Säkerställ att regionen införlivar hbtqi-perspektiv där det är lämpligt vid planering av sin verksamhet. (RS)
- Inrätta internetbaserad KBT som tillgängligt alternativ (RS)
- Tillsätt en extern haverikommission för psykiatri (RS)
- Arbeta för att inrätta minst en familjecentral i varje kommun i Norrbotten (RS)
- Inför avgiftsfri bältros-vaccination (RS)
- Fler vaccinationer ska tillgängliggöras än de som idag ingår i vaccinationsprogrammet på länets hälsocentraler (RS)
- Påbörja informationshöjande insatser inom regionen avseende kvinnors hälsa, inklusive endometrios, och samordna med länets skolor, vårdgivare och övriga relevanta aktörer för att stärka kunskapsläget kring detta (RS)
- Arbeta för att utveckla tydliga vårdvägar för endometrios och andra vanliga kvinnosjukdomar.
- Säkerställa rätten till ett andra utlåtande kring endometrios och undersök möjligheterna till automatisk remittering vid misstänkt endometrios (RS)
- Säkerställ att regionen har aktuella risk- och sårbarhetsanalyser, kontinuitetsplanering, krisorganisation, krigsorganisation och krigsledning. (RS)
- Se över hälso- och sjukvårdens motståndskraft och katastrofmedicinska beredskap avseende planering, utbildning, övning och uppföljning samt försörjningsberedskapen avseende läkemedel, sjukvårdsmaterial, livsmedel, drivmedel, reservkraft, transporter, IT och säkra kommunikationer (RS)
- Ta fram en sammanhållen vårdmodell för ME/CFS och andra postinfektiösa eller postvirala tillstånd, med tydliga riktlinjer i primärvården, regional kunskaps- och bedömningsfunktion samt samverkan med universitetssjukvård, profession, patientföreträdare och vid behov Region Västerbotten. (RS)
- Öka antalet PTP-tjänster för psykologer och säkerställa god handledning, rimlig arbetsbelastning och tydliga utvecklingsvägar så att fler nyexaminerade psykologer väljer att etablera sig och stanna i Region Norrbotten. (RS)
- Kartlägg väntetider per specialitet och publicera månadsvis med jämförelse mot garantikrav. Identifiera de fem specialiteter med störst köproblematik och avsätt riktade resurser för att korta dessa köer. (RS)
- Säkerställ att patienter aktivt informeras om sina rättigheter enligt vårdgarantin och att patienter som inte kan erbjudas vård i tid inom Region Norrbotten får hjälp att få vård hos annan offentlig eller privat vårdgivare, där regionen också tar den ekonomiska kostnaden för vården när den egna verksamheten inte klarar uppdraget inom vårdgarantins tidsgränser. (RS)
- Inför strukturerad uppföljning av om befintlig garantirätt faktiskt nyttjas (RS)

- Inför en skärpt vårdgaranti inom Region Norrbottens verksamheter med krav på besök inom 30 dagar och behandling inom 90 dagar. Detta ska kombineras med en medicinsk prioriteringsordning som skyddar mot undanträngning av svårare fall. (RS)
- Så långt det är möjligt ska Region Norrbotten köpa livsmedel närproducerat avseende egen förbrukning (RS)
- Inför lagen om valfrihet fullt ut i Norrbotten. Prioritet att utvidga valfriheten inom slutenvården. (RS)
- Regionen ska aktivt söka fler avtal med andra regioner och privata utförare för att fullt ut nyttja ledig vårdkapacitet i syfte att korta vårdköerna, inklusive avtal med vårdgivare i Finland och Norge. Även den nationella vårdförmedlingen ska nyttjas fullt ut. (RS)
- Säkerställ att Region Norrbotten återupptar fullständig och löpande rapportering av BUP-data till nationell uppföljning. När data saknas försvåras jämförelser, uppföljning och styrning av verksamheten. För Moderaterna är det självklart att en verksamhet så central som BUP ska följas upp med tillförlitliga data. (RS)
- Säkerställ att regionen lever upp till den skärpta vårdgarantin inom BUP. (RS)
- Inför öppen månadsvis redovisning av väntetider till bedömning, utredning och behandling per mottagning. (RS)
- Ta fram en uppdaterad och konkret plan för hur Nära vård fullt ut ska genomföras i hela länet. Planen ska innehålla tydliga mål, prioriteringar och ansvarsfördelning så att verksamheter och medarbetare vet hur de kan bidra till omställningen (RS)
- Aktiva arbeta för att regionen ska ingå tydliga samverkansavtal mellan BUP, elevhälsa, socialtjänst och första linjens verksamheter samt eventuellt ideella föreningar i syfte att verka för god psykisk hälsa. Undersök även hur regionen skulle kunna bidra till att stärka elevhälsan i länet samt möjligheterna till att regionen går in som huvudman för elevhälsan i länet. (RS).
- Inför öppen och regelbunden redovisning av väntetider inom vuxenpsykiatri (RS).
- Följ upp hur förändringarna i heldygnsvården och införandet av SPOT i Piteå och SPOT nära införs i övriga länet påverkar tillgänglighet, återinläggningar, kontinuitet och patientsäkerhet. (RS)
- Säkerställ att rättspsykiatri har ändamålsenliga, säkra och långsiktigt hållbara lokaler samt följ upp verksamhetens kapacitet, vårdplatser och vårdflöden som en löpande och integrerad del av regionens samlade styrning av psykiatri. (RS).
- Prioritera förberedelser och omställning av regionens verksamheter inför förändringar utifrån Samsjuklighetsutredningen. (RS)
- Inrätta fler klimakteriemottagningar eller motsvarande strukturer för rådgivning, behandling och uppföljning. (RS)
- Prioritera kunskapshöjande insatser inom regionen avseende lipödem i syfte att kunna erbjuda stöd och eventuellt behandling för de som är drabbade av det. (RS)
- Säkerställ att vården följs upp med ett tydligt jämställdhetsperspektiv så att kvinnors och mäns tillgång till vård, bemötande och resultat kan jämföras över tid. (RS)
- Stärk den fysiska och psykiska eftervården efter graviditet och förlossning. (RS)
- Säkerställ att relevanta yrkesgrupper får bättre utbildning i kvinnosjukdomar, hormonella besvär och klimakterievård samt klimakterierelaterad ohälsa. (RS)

- Gör riktade satsningar för att kunna erbjuda PSA-testning för män i tidigare åldrar och för att införa den så kallade Stockholm 3-metoden. (RS)
- Fortsätt arbetet med Modellområde Östra. (RS)
- Slopas den övre åldersgränsen för skattefinansierad mammografi (RS)
- Förbättra tillgängligheten till tandvård i hela Norrbotten genom att se över hur kapaciteten inom befintlig tandvård kan ökas för att korta väntetiderna samt genom att välkomna andra aktörer som kan bidra till ökad vårdkapacitet och minska tandvårdsköer. (RS)
- Utredda hur tillgänglighets- och väntetidsgarantier kan utvecklas och anpassas för tandvården för att säkerställa att människor får nödvändig tandvård i tid. (RS)
- Införa en förstärkt vårdgaranti för cancerpatienter och säkerställa att standardiserade vårdförlopp som en del i att korta väntetiderna och skapa en mer jämlik cancervård. (RS)
- Säkerställa sammanhållna vårdkedjor med tydliga patientansvariga genom hela cancervårdsprocessen, från misstanke och diagnos till behandling, rehabilitering och uppföljning. (RS)
- Stärk rehabilitering, eftervård, smärtlindring och palliativ cancervård genom tidiga individuella rehabiliteringsplaner för alla cancerpatienter, kontinuerlig och tydlig uppföljning samt bättre samverkan mellan region, kommun och civilsamhälle. (RS)
- Säkerställa sjukvårdens och akutsjukvårdens beredskap genom långsiktig personalförsörjning, tydliga beredskapsavtal, stärkt lagerhållning, försörjningsberedskap och teknisk redundans för att vården ska fungera vid kris och krig. (RS)
- Integrera totalförsvaret, krisberedskap och civilt försvar som en del i allt arbete med regional utveckling som Region Norrbotten genomför eller bidrar till. (RS)
- Inrätta en närakut i Luleå med egen bemanning och öppettider kvällar och helger samt utred behovet av närakuter i fler kommuner (RS)
- Säkerställ god och jämlik tillgång till IVF och fertilitetsbehandling i hela Norrbotten samt verka för kortare väntetider och en utökning av antalet subventionerade IVF-försök. (RS)
- Inför och upprätthåll tydliga språkkrav inom sjukvården i syfte att säkerställa trygg kommunikation och patientsäkerhet. I detta ska ingå minimikrav i svenska vid nyanställning för att säkerställa att personal åtminstone kan förstå instruktioner, kommunicera med patienter och dokumentera korrekt. Vid behov ska Region Norrbotten erbjuda medarbetare språkutbildning parallellt med arbete. (RS)
- Fördjupa och formalisera samverkan inom palliativ vård mellan Region Norrbotten och kommunerna i länet genom gemensamma team, vårdplaner och tydlig ansvarsfördelning. Undersök hur Region Norrbotten och kommunerna kan integrera den palliativa vården i hela vårdkedjan och säkerställa att den äldre aldrig ska behöva

vara samordnare för sin egen vård. En del i detta ska även vara tillgängliga palliativa team som kan ge vård i livets slutskede i hemmet dygnet runt och det ska säkerställas att det även finns tillgång till läkare i hemmet och i särskilda boenden vid behov. (RS)

- Etablera ett kompetenscentrum för Norrbotten med fokus på palliativ vård och geriatrik. Detta ska kunna kartlägga utbildningsbehov hos medarbetarna avseende kunskap inom geriatrik och palliativ vård samt utifrån detta göra riktade insatser för att höja personalens kompetens, särskilt insatser för de ovannämnda palliativa teamen och för medarbetarna på Hospice (RS)
- Inför skyndsamt NAT-screening (nukleinsyratest) inom blodverksamheten för att möjliggöra individbaserad riskbedömning för alla blodgivare samt säkerställer att personalen utbildas i att tillämpa de nya bedömningsgrunderna på ett icke stigmatiserande sätt. (RS)
- Påbörja arbete med en regional kulturkanon i syfte att tillgängliggöra Norrbottens och Sveriges kulturarv. (RS)
- Utveckla jämställdhetsintegreringen i regionens arbete och säkerställ att det inkluderar människors verkliga livsvillkor.
- Genomför och öppet redovisa de uppföljande tester och åtgärder som rekommenderats av revisorerna efter införandet av Cosmic samt säkerställ en tidsatt handlingsplan för identifierade brister (RS)
- Följ upp införandet av Cosmic med tydliga och mätbara indikatorer för användarnöjdhet och frigjord vårdtid. (RS)
- Prioritera digitala lösningar och AI som minskar vårdpersonalens administrativa belastning, bland annat genom pilotinförande av AI-baserade dokumentationsstöd inom utvalda verksamheter och därefter breddinförande i större delar av vården. (RS)
- Utveckla digital egenmonitorering och distansuppföljning som standarderbjudande för kroniska sjukdomar såsom KOL, hjärtsvikt och diabetes (RS)
- Säkerställ en tydligare och mer tillgänglig väg in i fertilitetsvården för hela Norrbotten genom samordnad triagering, förbättrad tillgänglighet och individuella samt medicinskt motiverade bedömningar utan godtyckliga eller diskriminerande åldersgränser (RS)
- Utred och föreslå åtgärder till politiken för att stärka personalförsörjning, arbetsmiljö och ett mer verksamhetsnära ledarskap. I detta ska ingå föreslag för minskad administration, beslut närmare verksamheterna och större öppenhet kring ekonomi, resurser och prioriteringar på arbetsplatserna samt för att motverka administration. (RS)
- Utveckla regionens arbete med arbetsmiljö och verksamhetsutveckling genom att identifiera, sprida och implementera goda exempel från välfungerande arbetsplatser inom Region Norrbotten. (RS)
- Utred möjligheten att erbjuda tidigare screening av aortan än dagens rekommendationer för att förbättra möjligheten till tidig upptäckt och förebyggande insatser, särskilt i grupper med förhöjd risk. (RS)
- Inför tydliga och jämlika responstidsmål för ambulanser oavsett var man bor (RS)

- Utarbeta en klar och tydlig plan för att uppnå 1 100 patienter per allmänläkare i Norrbotten. (RS)
- Slutför arbetet med regionens krigsorganisation och krigsplacering senast 2027 samt säkerställa löpande och öppen statusredovisning av genomförandet.
- Genomför en inventering av och stärk tillgången till reservkraft och teknisk redundans vid samtliga hälsocentraler, vårdcentraler och andra samhällsviktiga verksamheter i länet.
- Redovisa regionens uthållighet och försörjningsberedskap i förhållande till nationella mål och krav för kris- och krigsberedskap samt ta fram åtgärdsplaner där brister identifieras.
- Säkerställ att arbetet med informations- och cybersäkerhet stärks och att relevanta krav enligt NIS2-direktivet implementeras fullt ut senast 2027 med återkommande uppföljning och mognadsredovisning.
- Genomför återkommande regionala stabs- och beredskapsövningar tillsammans med kommuner, länsstyrelse, Forsvarsmakten och andra relevanta aktörer för att stärka samverkan och operativ förmåga vid kris och krig.
- Säkerställ att fertilitetsutredning erbjuds inom 90 dagar från remiss samt inför återkommande uppföljning av väntetider och tillgänglighet inom fertilitetsvården. (RS)
- Utveckla fjärrmonitorering och digital uppföljning för gravida i riskgrupper, särskilt i gles- och landsbygd (RS)
- Ta fram ett mer sammanhållet stöd för gravida med långa avstånd till förlossningsvård genom exempelvis patienthotell, förbättrade reseersättningar och bättre planering inför förlossning (RS)
- Utred och återkom med förslag på hur friskvårdspengen för Region Norrbottens medarbetare skulle kunna utformas för att även kunna inkludera kultur. (RS)
- Verka för bättre samordning mellan lokal och regional kollektivtrafik så att buss, tåg och andra färdmedel fungerar som ett sammanhängande transportsystem i hela länet. (RS)
- Utred konsekvenserna av minskade öppettider, neddragningar och längre resvägar till vård samt effekterna av mer flexibla öppettider och mobila vårdlösningar. Utredningen ska tydliggöra hur olika förändringar påverkar patienter, tillgänglighet, vårdkvalitet och arbetsmiljö i olika delar av länet samt säkerställa att konsekvenser för patienter och samhällen tydligt redovisas innan beslut fattas om förändrad vårdstruktur eller minskad lokal närvaro. (RS)
- Breddinför Kultur på recept (RS)
- Säkerställ tillgång till luftburen akutsjukvård och ambulansflyg året runt som en integrerad del av vårdkedjan i hela Norrbotten samt stärk samordningen mellan

markburen ambulans, ambulansflyg, helikopter, akutmottagningar, räddningstjänst och andra relevanta aktörer (RS)

- Utveckla tydligare prioriteringar och fler alternativa vårdvägar för att avlasta akutmottagningarna samt se över hur rådgivning och triagering kan förbättras för att fler patienter ska hänvisas rätt från början. (RS)
- Stärk samverkan mellan region och kommun för att skapa en trygg, värdig och sammanhållen vård och omsorg för äldre genom gemensam planering, tydligare ansvarsfördelning och bättre uppföljning mellan huvudmännen. (RS)
- Utveckla tydligare vårdvägar och stärk tillgången till individanpassad rehabilitering för personer med långvarig utmattning, stressrelaterad ohälsa och komplex symtombild samt säkerställ att stödet är tillgängligt i hela Norrbotten. (RS)
- Säkerställ att varje födande kvinna ska ha tillgång till en barnmorska (RS)
- Stärk ambulanssjukvården och säkerställ en fungerande och jämlik akutsjukvård i hela Norrbotten genom långsiktig planering av ambulanskapacitet, förbättrad geografisk täckning och säsonganpassad förstärkning i områden med stora avstånd eller ökad belastning under delar av året. (RS)
- Se ambulanssjukvård och akutsjukvård som ett sammanhållet uppdrag med fokus på att snabbt ge rätt vård till rätt patient samt stärka kompetens, beslutsstöd och vårdflöden för patienter med komplexa och sammansatta vårdbehov, särskilt multisjuka äldre, samtidigt som onödiga ambulansuppdrag minskar genom bättre prioritering och fler alternativa vårdvägar. (RS)
- Utveckla bemanningscentralen för att bättre kunna avlasta vid för hög belastning inom regionens verksamheter. (RS)
- Utveckla digitala tjänster för tidsbokning, påminnelser, uppföljning och egenmonitorering. (RS)
- Gör en översyn över vilka slags NPF-utredningar som lämpar sig bäst att utföras inom länet (RS)
- Säkerställ professionsinflytande över digitala arbetssätt och verktyg. (RS)
- Inför gemensamma IT-standarder och mer sammanhållna digitala system i hela vårdkedjan (RS)
- Följ upp och ompröva digitala projekt och system som inte bidrar till minskad administration, bättre arbetsmiljö, högre kvalitet eller ökad patientnytta. (RS)
- Använd digital vård som ett komplement till fysisk vård, aldrig som en ersättning, och säkerställ att patienter enkelt kan få fysisk vård när det behövs genom tydliga vårdvägar, fasta digitala mottagningstider, god kontinuitet och tydliga tidsgränser för när man har rätt att få fysisk uppföljning och bedömning. (RS)

- Genomför en särskild uppföljning av hur "En väg in" fungerar i praktiken, med fokus på tillgänglighet, ledtider, triagering och vidare hänvisning. Säkerställ att kapaciteten bakom "En väg in" är tillräcklig så att modellen inte blir en ny flaskhals. (RS)